

به نام خالق مهر

عنوان گزارش : تحلیل تطبیقی مقایسه ای

گرددآورندگان: هانیه احمدی^۱

زهرا حاجی هاشمی^۲

۱. دانشجوی دکتری خط مشی گذاری دانشگاه تربیت مدرس

۲. دانشجوی دکتری خط مشی گذاری دانشگاه تهران-پردیس فارابی

تحلیل تطبیقی مقایسه ای

به دلیل ضعف دانش موجود در حوزه روش و متدلوزی های شناخته شده به دنبال فهم عمیق تر از یکی از روش های مرسوم در علوم اجتماعی یعنی تحلیل تطبیقی کیفی هستیم. در این مقاله به بررسی مفاهیم این روش و مراحل انجام آن پرداختیم و در نهایت پژوهش های اجرا شده در این رابطه ذکر شده است.

مقدمه

باور علم اجتماعی مرسوم این است که محققان برای آزمون نظریه ها درگیر پژوهش می شوند. بدین طریق که فرضیه ها بر مبنای ایده های نظری تدوین می شوند، داده های مرتبط با فرضیه ها جمع آوری و فرضیه ها در معرض آزمایش قرار می گیرند. فرضیه ها بر اساس بررسی شواهد رد می شوند یا رد نمی شوند. بر اساس باور مذکور جدایی عمدى بین شکل گیری مفهوم و فرضیه و تحلیل داده ها وجود دارد و در حقیقت فرضیه ها فارق از داده های استفاده شده برای آزمون فرضیه ها فرموله می شوند. تغییر فرضیه بر مبنای تحلیل داده هایی که برای آزمون نظریه استفاده شده اند، اصول آزمون فرضیه را که منطق اصلی روش های مرسوم علوم اجتماعی است، نقض می کند. اما در عمل معمولاً چنین شکافی میان تدوین فرضیه و تحلیل داده ها وجود ندارد (Ragin, The comparative method: Moving beyond qualitative and quantitative strategies, 1987, p. 164) به ساده ترین کلام پژوهش اجتماعی شامل گفت و شنودی است بین نظریه ها و شواهد^۳. نظریه ها به پژوهشگران اجتماعی برای معنا بخشیدن به شواهد کمک می کنند و پژوهشگران نیز از شواهد برای توسعه، اصلاح و آزمون نظریه ها استفاده می کنند. حاصل این گفت و شنود بازنمایی زندگی اجتماعی است (Ragin & Amoroso, Constructing Social Research: The Unity and Diversify of Method, 2010, p. 57)

مقایسه مهم ترین قسمت استدلال(عقل ورزی) انسان است و همیشه در مشاهده دنیای پیرامون از آن بهره می گیریم، در حقیقت "تفکر بدون مقایسه غیر قابل تصور است" (Swanson, 1971). به راستی حتی مشاهده پدیده منفرد نیز پوچ است اگر مشغول به مقایسه نشویم(Benoît Rihoux, 2009). صفت مشخصه علم اجتماعی تطبیقی اختلاف نظر زیاد بین کار کمی و کیفی است. شاید این اختلاف در علم اجتماعی تطبیقی بیش از سایر رشته های علوم اجتماعی باشد و علت آن تا حدی برتری سنت کیفی در این رشته است در حالی که در سایر رشته ها بالعکس است. گرایش پژوهشگران کیفی نگریستن به موردها به عنوان کل هاست و آن ها کل موردها را با هم مقایسه می کنند در ضمن این که موردها می توانند بر حسب متغیرها (برای مثال حضور یا عدم حضور نهادی مشخص می تواند یک متغیر مهم محسوب شود) نیز تحلیل شوند(Ragin, The comparative method: Moving beyond qualitative and quantitative strategies, 1987).

در رویکرد متغیر محور⁴، موردها هنگامی در معرض توجه محققان قرار می گیرند که با پیش بینی های مدل مورد نظر مطابقت نداشته باشند، بنابراین موردهای منفرد نیز مانند سایر موردها تنها در ارتباط با الگوهای کلی آشکار شده در میان موردهای بسیار، اهمیت می یابند و نه در ارتباط با دغدغه های تاریخی، فرهنگی، سیاسی یا نظری محقق. بنابراین راهبرد متغیر محور گفت و شنودی را شکل می دهد که متغیر محور است و این سوگیری باعث سازگاری بیشتر راهبرد مذکور با هدف حل دغدغه های نظری مطلق شده است اما با هدف تفسیر و فهم موردهای خاص سازگاری ندارد. در گفت و شنود مذکور متغیرها اصل هستند نه موردهای انفرادی. اما در مطالعه تطبیقی مورد محور⁵ گفت و شنودی متفاوت جریان دارد چرا که روش ها دارای ماهیت کل نگر هستند و به ترکیب شرایط توجه دارند و پیچیدگی علی⁶ به ویژه علیت عطفی چندگانه⁷ را در نظر می گیرند. کسانی که از روش های آماری استفاده می کنند اغلب می باید فرض کنند که اثر یک مورد در بسترهای متفاوت یکسان است و استنتاج برآوردهای صحیح از اثر خاص متغیر علی مشخص اهمیت دارد. اما در مقابل کسانی که از روش های مورد محور استفاده می کنند مهم است تا تعیین کنند چه هنگام یک مورد مهم است و چه هنگام زمینه های متفاوتی را که در آن یک مورد اثر دارد مشخص کنند. در واقع یک مورد تنها در یک زمینه مشخص یا مجموعه معینی از زمینه ها اهمیت می یابد(Ragin, The comparative method: Moving beyond qualitative and quantitative strategies, 1987).

4Variable-oriented

5Case-oriented

6Causal complexity

7Multiple conjunctive causation

رویکردهای متغیر محور و مورد محور هر دو محدود هستند، اولی به خاطر ادراک ساده شده از علت (ادراکی که ممکن است با تبیین تاریخی ناسازگار باشد) و دومی به خاطر ناتوانی در اداره تعداد زیاد موردها. در برخی جهات محدودیات مذکور ناشی از نقاط قوت می شود. رویکرد متغیر محور برای محققان امکان خلاصه کردن شمار زیادی از موردها را از طریق ادراک ساده شده از علت یعنی مفروضاتی که مدل های آماری را شکل می دهند، فراهم می کند. در مقابل رویکرد مورد محور امکان فهم تنوع و توجه به پیچیدگی علی را از طریق در نظر گرفتن موردها به عنوان کل ها فراهم می کند و بررسی فرایندهای علی را به طور مستقیم ممکن است و به موردها در زمینه نگاه می شود (Ragin, The comparative method: Moving beyond qualitative and quantitative strategies, 1987).

مقایسه کیفی که از جبر بولی بهره می گیرد در میان این دو رویکرد منتهی الیهی یعنی پیچیدگی و تعمیم قرار دارد و اجازه می دهد تا محققان هم موردهای زیادی را درک کنند و هم پیچیدگی علی را تشخیص دهند. لاجرم این رویکرد میانی گفت و شنود متفاوتی را نیز ساخت می دهد که همزمان متغیرمحور و موردمحور است.

سیر تطور تاریخی

تحلیل تطبیقی کیفی عنوان روشی است که توسط چارلز ریگین در سال ۱۹۸۷ به منظور رفع مسائل ایجاد شده برای جامعه‌شناسان کلان پیشنهاد شد، با توجه به این حقیقت که آن‌ها اغلب باید بر اساس تنها شمار اندکی از موردها استنباط‌های علی انجام دهند و در شمار یکی از تأثیرگذارترین نوآوری‌های اخیر در روش‌شناسی علوم اجتماعی به شمار می‌رود. این روش در آغاز توسط تعداد انگشت شماری از جامعه‌شناسان سیاسی (Amenta, Carruthers, & Zylan, 1992; Griffin, Botsko, Wahl, & Isaac, 1991; Wickham-Crowley, 1991) به کار گرفته شد. ولی از آن پس این روش نفوذ زیادی بر علوم سیاسی و روابط بین‌الملل (Aligica & Evans, 2008)، اقتصاد و تجارت (Alrik Thiem, 2011; Lilliefeldt, 2010) سازمان (Glaesser, 2011)، مطالعات حقوقی و جرم‌شناسی (Arvind & Stirton, 2010)، آموزش (Cocksedge, George, & Cooper, 2011)، انسان‌شناسی (Bennink, Moors, & Gelissen, 2013) گذاشت (Renwick, & Chew-Graham, 2013).

اما می‌توان خاستگاه این روش را رویه‌های تطبیقی نظاممندی دانست که ریشه در علوم طبیعی قرن‌های ۱۸ و ۱۹ دارد، و از آن جمله می‌توان به اثر استخوان‌بندیکارل فون لینه^۸ یا مطالعات کالبدشناسی ژرژ کوویه^۹ اشاره کرد (Berg-Schlosser, Meur, Rihoux, & Ragin, 2009).

یکی از مهم‌ترین مبانی منطقی روش مذکور روش اتفاق و روش اختلاف است که توسط جان استوارت میل در کتاب نظام منطق ذکر شده و هدف این روش‌ها آن است که با مشاهده مکرر تغییرات در شرایط مقدم بر وقوع یک حادثه، علت آن حادثه را مشخص کنند. اگر دو یا چند مصدق از پدیده تحت مطالعه تنها یک پیشایند مشترک داشته باشند، یعنی پیشایندی که همه مصاديق تنها در آن توافق دارند، آن پیشایند علت(یا معلول) پدیده مشخص است. در مقابل روش اختلاف عدم حضور علت یا معلولی مشترک را معین می‌کند حتی اگر تمامی پیشایندهای دیگر یکسان هستند. روش‌های میل دلالت بر مفروضات اثبات گرایانه دقیقی درباره روابط علت و معلولی دارد، در کل چنین روابط جبرگرایانه و مکانیکی در علوم سخت نیز به ندرت می‌تواند برقرار شود اما می‌توانند با اصل ابطال گرایی پوپر مطابقت کرده و گام ارزشمندی در جهت حذف عوامل نامرتب و نزدیک شدن به شرایط علی در دنیای واقعی محسوب شوند. (Berg-Schlosser, Meur, Rihoux, & Ragin, 2009)

از تحلیل تطبیقی کیفی هم به عنوان یک رویکرد و هم مجموعه‌ای از فنون ویژه نام برده می‌شود. از جنبه تکنیکی، واژه‌ای است که شامل سه فن مشخص می‌شود. رویکرد کلی و فن اول توسط چارلز ریگین آغاز شد.

مفاهیم و اصطلاحات کلیدی

تحلیل تطبیقی کیفی برای مطالعات چند موردی و در طرح پژوهشی با N کوچک یا متوسط مناسب است. این روش مانند همه رویکردهای تطبیقی تجربی دقیق تلاش می‌کند تا دو هدف به ظاهر متضاد را تأمین کند: کسب بینش ژرف درباره موردهای متفاوت و درک پیچیدگی موردها و در عین حال ایجاد میزانی از تعمیم.

) به چاپ رساند کارل فول لینه یا کارل لینائوس گیاه‌شناس سوئدی که در سال ۱۷۵۳ کتاب گونه‌های گیاهان^۸ و در آن گونه‌های گیاهی شناخته شده تا آن زمان را فهرست کرده و آن‌ها را بر اساس شباهت‌ها و تفاوت‌ها در داخل سرده‌ها تقسیم‌بندی کرده است.

) منتشر کرد، کار وی نوعی کالبدشناسی تطبیقی بود که از آن برای طبقه‌بندی فسیل‌ها استفاده می‌شد. Recherches sur les ossements fossiles de quadrupèdes (فرانسوی) که در سال ۱۸۱۲ یادداشت‌هایی درباره استخوان‌بندی فسیل‌ها^۹

همان طور که پیش از این ذکر شد اولین کاربردهای روش تحلیل تطبیقی کیفی در علوم سیاسی و جامعه شناسی تاریخی بوده است. بنابراین به طور طبیعی به عنوان روشی با رویکرد کلان- تطبیقی شناخته می شود چرا که موضوعات ویژه رشته های مذکور تحقیق تجربی را در سطح کلان ناگزیر می سازد. همچنین اگر بخواهیم به طور مثال موردهای تاریخی مربوط به هم را مورد مطالعه قرار دهیم، تعداد آن ها محدود می شود برای مثال ۵۰ ایالت در ایالات متحده یا ۲۷ کشور عضو اتحادیه اروپا. در حقیقت برای بسیاری از مقایسه های معنی دار سطح کلان تعداد موردها با داده های قابل مقایسه و مناسب محدودتر می شود و این علتی است برای اینکه روش مذبور به عنوان رویکردی با **N** کوچک شناخته می شود.

در این روش پژوهشگر هم از استقرا و هم از قیاس استفاده می کند، در حقیقت انتخاب متغیرها برای تحلیل باستی به طور نظری انجام شود اما تکنیک های روش مذبور می توانند برای کسب بینش درباره مورد نیز استفاده شوند تا عناصر مهمی که باستی مورد بررسی قرار گیرند، شناسایی شوند.

علیت، پیچیدگی و ایجاز

تکنیک تحلیل تطبیقی کیفی اجازه علیت عطفی در میان موردهای مشاهده شده را می دهد. به این معنی که ممکن است پیکربندی های متفاوت عوامل منجر به نتیجه یکسان شود. به طور دقیق تر باید گفت روش مذبور مفهومی از علیت را توسعه می دهد که فضایی را برای پیچیدگی فراهم می کند و به آن تحت عنوان Benoît Rihoux, علیت عطفی چندگانه اشاره شده است. که در ادامه به طور خلاصه توضیح داده می شود (2009).

۱. اغلب ترکیبی از شرایط علی مربوط منجر به ایجاد پیامد خاص می شود: $(AB \rightarrow Y)$
۲. ممکن است ترکیبات متفاوتی از شرایط پیامد یکسان تولید کنند: $(AB + CD \rightarrow Y)$
۳. با توجه به شرایط و بستر، یک پیامد مشخص ممکن است از شرطی نتیجه شود که حاضر است و همچنین حاضر نیست $(AB \rightarrow aC \rightarrow Y)$. در این مثال **A** با **B** ترکیب شده باعث وقوع پیامد می شود ولی عدم حضورش **a** نیز با **C** ترکیب شده پیامد را به وجود می آورد.

به صورت ساده تر مسیرهای علی متفاوت به طریقی مشخص مرتبط شده و پیامد یکسانی را موجب می شوند. واژه چندگانه به تعداد مسیرها اشاره دارد در حالی که واژه عطفی حمل بر این نظریه است که هر مسیر شامل ترکیبی از شرایط است. در حقیقت علیت عطفی چندگانه اشاره به اصل هم پایانی ۱۰ دارد. بر

این اساس روش تحلیل تطبیقی کیفی هر شکلی از علیت دائمی را رد می کند و در واقع پژوهشگر ترغیب می شود هم یک مدل علی را به بهترین شکل با داده ها تناسب دارد و هم مدل های علی متفاوت را که میان موردهای قابل مقایسه وجود دارد، مشخص کند. به طور خلاصه مفروضات این روش در رابطه با روابط علی بدین گونه است: ۱) عدم فرض علیت دائم و ثابت، ۲) عدم فرض همسانی و یکنواختی، ۳) عدم فرض همگنی واحد، ۴) عدم فرض جمع پذیری^{۱۱} و ۵) عدم فرض تقارن علی^(Benoît Rihoux, 2009).

اصل ایجاز بیان می کند که روش های تحلیل تطبیقی کیفی تلاش می کنند تا به شکلی از تبیین مختصر برای پدیده معین مورد بررسی دست یابند در ضمن این که امکان پیچیدگی علی مناسب را نیز فراهم می کنند. همچنین به طور طبیعی جستجو برای قواعد علی بر پذیرش اصل موضوعه ای دلالت می کند که قواعد علی اساسی در پدیده های اجتماعی و انسانی وجود دارند. همچنین پذیرش دو قاعده اصلی شرط لازم و کافی را نیز موجب می شود و در حقیقت هر علم تجربی مبتنی بر اصل موضوعه مذکور است. اصل موضوعه مخالف با آن هرج و مرچ غیرساختاریافت^{۱۲} پدیده هاست که مانع جستجوی تبیین ها و همچنین معنا می شود^(Benoît Rihoux, 2009).

لازم به ذکر است که مفاهیم مهم ضرورت و کفایت با نگرش عطفی چندگانه علیت در یک راستا هستند. در حقیقت مسیری معین برای یک پیامد مبتنی بر ترکیبی از شرایطی است که برای تولید آن پیامد کافی هستند. اگرچه این مسیر همیشه ضروری نیست همان طور که مسیرهای بدیل دیگری نیز می توانند پیامد یکسان را ایجاد کنند. در مثال ساخت حکومتی دموکراتیک این شرایط مفاهیم توضیح داده شده است. در این مثال سه شرط ممکن منجر به پیامد ساخت حکومت دموکراتیک می شوند^(Benoît Rihoux, 2009).

۱. شرط الف: برگزاری انتخابات رقابتی منظم

۲. شرط ب: تضمین آزادی های مدنی فراغیر

۳. شرط ج: تضمین استقلال تصمیم گیرندگان سیاسی در مقابل رهبری نظامی

در این مثال دو مسیر وجود دارد که می تواند منجر به پیامد مورد نظر شود:

۱. مسیر ۱: ترکیبی از الف و ب

۲. مسیر ۲: ترکیبی از الف و ج

یک عامل معین اثر افزایشی یکسان بر پیامد در همه موردها دارد. ۱۱Additivity

12Unstructured chaos

یعنی:

۱. مسیر ۱ ترکیب کافی از شرایطی است که منجر به پیامد می شود.

۲. مسیر ۲ ترکیب کافی از شرایطی است که منجر به پیامد می شود.

هیچ یک از این دو مسیر، به طور مجزا، کافی و لازم نیستند. یک شرط یعنی الف در هر دو مسیر وجود دارد، بنابراین: الف شرط لازم برای وقوع پیامد است (چرا که به هنگام وقوع پیامد همیشه وجود دارد) اما شرط کافی نیست چرا که شرط الف به تنها ی منجر به پیامد مذکور نشده و نیاز است تا با شرط ب یا ج ترکیب شود.(Benoît Rihoux, 2009)

تعمیم متوسط

تعمیم بخش مهمی از هر تلاش علمی تجربی است. هدف پژوهش محدود به توصیف مجموعه مشاهدات نمی شود. جستجو برای ارتباطات آشکار یا ارتباطات مشخص بخش مهمی از فرآیند فهم را تشکیل می دهد. ارتباطات آشکار شکلی رسمی به نظام مندی های مشاهده شده در مجموعه داده ها می دهد و امکان تحقیق بیشتر را فراهم می کند به طوری که برای ساخت تبیین موشکافی می شوند. همچنین ابزاری برای پیشگویی نیز فراهم می کند. پژوهش بدون آرزوی تعیین تنها توصیفات و حشو است. بر خلاف افسانه رایج، تعديل ها و اصلاحات نبایستی دست کاری های فرصت طلبانه داده ها محسوب شود بلکه همان طور که پژوهشگران دانش نظری خود را افزایش می دهند، آن ها گام هایی ضروری برای افزایش جزئیات و اطلاعات هستند. این علت ذات تکرار شونده روش تحلیل تطبیقی کیفی است. شاخصی مناسب برای کیفیت نتایج پژوهش می تواند توانایی آن ها برای ایستادگی در مقابل ابطال به هنگام مواجهه با موردهای جدید باشد. همچنین یک نظریه به هنگام اجتناب از تبیین های انفرادی قدرت خود را حداکثر می کند . تنها تعیین دستیابی به تبیین های مختصرتر را فراهم می کند که در جهت حمایت از ایجاز نیز می باشد(Benoît Rihoux, 2009).

تلاش برای تعیینی که شانس منطقی برای موفقیت دارد، بایستی در داخل فضای همگنی اولیه باقی بماند که دربردارنده مجموعه داده های تجربی است. هیچ چیزی از این نظریه حمایت نمی کند که شرایطی که در تحلیل وارد نشده، نتایج تحلیل را متأثر نخواهد کرد. از این رو یک تحلیل تطبیقی کیفی به خوبی اجرا شده بایستی فراتر از توصیف ساده رود و تعیین های متوسط را در نظر بگیرد. ممکن است از مقایسه نظام مند موردهای قابل مقایسه فرضیه هایی تدوین کنیم که بتوانیم در موردهای مشابه از آن ها استفاده کنیم یعنی

موردهایی که تعداد قابل قبولی اشتراکات با موردهای قبلی داشته باشند. این نگرش به تعمیم خیلی میانه روتز از استنباط آماری است.(Benoît Rihoux, 2009)

داده ها، قابلیت تکرار و شفافیت

این روش مستلزم آن است که هر مورد به مجموعه ای از ویژگی ها تجزیه شود یعنی تعداد مشخصی از متغیرهای شرط و یک متغیر پیامد. برای مثال اگر ورزشکاران را به عنوان موردها در نظر می گیریم، اگر پیامد توانایی پرتاب دیسک بیش از ۶۰ متر است، شرایطی را که می توان برای آن در نظر گرفت عبارتند از: بلند قد بودن (در مقابل بلند قد نبودن)، سریع بودن (در مقابل کند)، عضلانی بودن (در مقابل لاغر بودن) و غیره. سپس باید هر کدام از ویژگی های ذکر شده را برای هر مورد(ورزشکار) اندازه گیری کنیم. مورد شماره یک می تواند بلند، سریع و عضلانی باشد و مورد دو می تواند غیربلند، سریع و لاغر باشد(Benoît Rihoux, 2009).

در حقیقت تکنیک های تحلیل تطبیقی کیفی به افراد امکان اجرای استراتژی تحلیلی با استفاده از تحلیل های آماری را می دهد اما بخش بندی به متغیرها بر ادراک هر مورد به عنوان یک کل اثر نمی گذارد. هدف تأمین دغدغه های هر دو رویکرد کمی (تعیین متغیرها) و کیفی (حفظ دیدگاه کل گرا) است. بنابراین با این روش هم می توانیم موردها را به عنوان واحدهای کلی مقایسه کنیم در حالی که هر کدام به عنوان ترکیبی از ویژگی ها تعریف شده است.(Benoît Rihoux, 2009).

یکی از ویژگی های این روش قابلیت تکرار شوندگی است که به خاطر استفاده از قوانین جبر بولی حاصل می شود چرا که این قوانین ثابت و پایدار هستند و امکان تکرار را فراهم می کنند به این معنی که اگر پژوهش دیگری از داده های یکسان استفاده کند و انتخاب هایش یکسان باشد به نتایج مشابهی دست خواهد یافت. این ویژگی در مقایسه با بسیاری از روش های کیفی دارایی مهم روش های تحلیل تطبیقی کیفی است و ویژگی علمی آن محسوب می شود.(Benoît Rihoux, 2009).

مزیت دیگر این تکنیک شفافیت آن است، در واقع از پژوهشگر تقاضا می شود که در مراحل مختلف تحلیل و در انتخاب های خود با شفافیت عمل کند یعنی در انتخاب متغیرها، پردازش آن ها، انتخاب ابزارهایی برای تحلیل، مداخله در تحلیل و غیره. در مدت فرآیند مذکور پژوهشگر دائماً به موردها مراجعه می کند و تفکر انتقادی خود را حفظ می کند. این مکالمه رفت و برگشتی با موردها در ترکیب با شفافیت انتخاب ها فضیلت تکنیک های تحلیل تطبیقی کیفی محسوب می شود. همچنین زبان رسمی نرم افزار نیز باعث شفافیت روش می شود چون از اصول زندگی روزمره الهام گرفته شده و می تواند برای غیرمتخصصان نیز به آسانی قابل درک باشد. همچنین مزیت دیگر این است که در اکثریت ابزارهای آماری محقق داده ها را وارد و نرم افزار

پاسخ را پیدا می کند. در مقابل تحلیل تطبیقی کیفی جعبه ای سیاه از تحلیل های فرموله شده باز می کند و از محقق می خواهد هم انتخاب های خودش را انجام دهد و هم برای آن ها توضیح نیز ارائه دهد. در حقیقت محقق در فرآیند تحلیل دخالت می کند پس فرآیندی مکانیکی یا فشار کلید ۱۳ نیست (Benoît Rihoux, 2009).

در پژوهش مورد بحث که مربوط به موقعیت هایی با N کوچک و متوسط است و مورد محور است، هم انتخاب مورد و هم انتخاب متغیر برای مراحل بعدی پژوهش مهم هستند. هر دو این انتخاب ها بایستی از طریق دغدغه های نظری آشکار هدایت شوند اما حداقل در آغاز با سطح کمتری از ساخت نظریه آغاز می شوند (Benoît Rihoux, 2009).

انتخاب مورد

پیامد و قلمرو همگنی

در آغاز هر پژوهشی حوزه همگنی یعنی قلمرو پژوهش بایستی مشخص شود که مرزهایی را که در آن موردها انتخاب می شوند مشخص می کند. موردها باید به اندازه کافی با یکدیگر مرتبط باشند و در امتداد ابعادی مشخص با هم قابل مقایسه باشند. در حقیقت با ضرب المثل معروف سبب ها و پرتقال ها نباید مقایسه شوند، مطابقت دارد. در این رابطه باید متذکر شد که موضوع و مسئله که به آن علاقه داریم و درصد مطالعه آن هستیم بایستی اول مشخص شود تا بتوانیم به انتخاب موردها معنا دهیم. بنابراین میوه های مذکور ممکن است به خوبی در رابطه با محتوای قند و آب، ارزش غذایی و غیره قابل مقایسه باشند (Berg, Meur, Comparative Research Design: Case and Variable Selection, 2009&Schlosser

طراحی نظام های بسیار شبیه در مقابل بسیار متفاوت

پس از شناسایی جامعه تحقیق و پیامد مورد نظر دو استراتژی را می توان برگزید: طرح ۱) شبیه ترین (۱۴)، ۲) متفاوت ترین (۱۵) نظام ها. واژه نظام یا سیستم اشاره به موردنی پیچیده دارد. طرح شبیه ترین نظام ها مبتنی بر این باور است که به لحاظ نظری تعدادی تفاوت های معنادار میان نظام های مشابه یافت می شود و تفاوت های مذکور می توانند در تبیین استفاده شوند. با تطبیق هر چه بیشتر موردهای مشابه مذکور، اکثریت متغیرها نیز می توانند کنترل شوند. در اینجا روش اختلاف میل قابل کاربرد است. اگرچه به ندرت

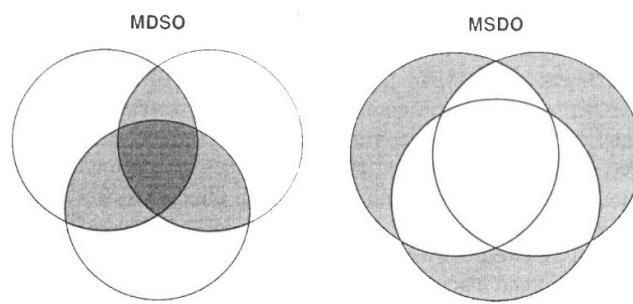
13Push-button

14Most similar systems design

15Most different system design

تنها یک عامل باقی خواهد ماند که اثر مذکور بتواند به آن نسبت داده شود، ولی حداقل بسیاری از عوامل را می‌توان بدین طریق حذف کرد و بر عوامل باقی مانده با دقت بیشتر تمرکز کرد، در نتیجه به افزایش اعتبار درونی ۱۶ کمک می‌شود (Meur, Comparative Research Design: Case and Variable & Berg-Schlosser, Selection, 2009).

استراتژی مقابله آن یعنی طرح متفاوت ترین نظام‌ها در پی حداکثر ناهمگنی در نمونه نظام‌هast، بنابراین مبتنی بر این باور است که علی‌رغم تفاوت بین سیستمی، جوامع با توجه به تنها تعداد محدودی از متغیرها متفاوت خواهند بود. مقابله موردها به حذف همه عوامل مشاهده شده که یا پیامد یکسان مرتبط نمی‌شوند، کمک خواهد کرد. بدین طریق هر چه به دنبال تبیین‌های جهان‌شمول‌تر باشیم بایستی به عدم تجانس بیشتر توجه کنیم. بدین طریق اعتبار بیرونی ۱۷ روابط‌علی فرض شده می‌تواند افزایش داده شود. دو استراتژی مزبور در تصویر زیر نمایش داده شده‌اند. هر دایره نمایانگر یک مورد است و نقاط برخورد آن‌ها نشان دهنده مشترکات آن‌هاست. در مثالی با سه مورد که دارای بیشترین شباهت هستند اما پیامد متفاوتی دارند یعنی شبیه ترین نظام‌ها با پیامدی متفاوت، اشتراکات موردها با فضای سفید نشان داده شده است در حالی که فضای سایه‌زده شده نشان دهنده خصیصه‌های منحصر به فرد باقی مانده است که دلایل پیامد متفاوت را می‌توان در آن‌جا جستجو کرد. بر عکس در متفاوت ترین نظام‌ها با پیامد یکسان ۱۹ فضای سفید نشان دهنده شرایط خاص آن‌هاست در حالی که فضای سایه‌زده شده برای دو یا سه مورد دلالت بر اشتراکات باقی مانده آن‌ها دارد که دلایل پیامد مشابه را می‌توان در آن‌جا جستجو کرد.

MDSO	MSDO
متفاوت ترین، پیامد یکسان	شبیه ترین، پیامد متفاوت

16Internal validity

17External validity

18Most similar systems with a different outcome (MSDO)

19Most different systems with the same outcome(MDSO)

در نهايٰت برای انتخاب موردها نکات مهمی وجود دارد که عبارتند از: ۱) همه موردها به اندازه کافی و يزگی های زمینه ای مشترک داشته باشند، ۲) تعریف واضح و روشنی از پیامدی که سعی در توضیح آن از طریق موردها داریم، داشته باشیم. ۳) هم موردهایی با پیامدی مثبت و هم موردهایی با پیامد منفی داشته باشیم، ۴) جامعه یا نمونه موردهای خود را معین فرض نکنید و امکان اضافه کردن موردهای دیگر و یا حذف موردها را در مراحل بعدی پژوهش در نظر داشته باشید، ۵) هنگام مواجهه با طرح N کوچک و متوسط یک معیار برای تعیین تعداد موردها این است که از خود بپرسیم آیا می توانیم به اندازه کافی با هر مورد انس بگیریم یا خیر، ۶) اگر طرح شما N بزرگ است اطمینان حاصل کنید که می توانید به اندازه کافی با انواع موردها آشنا شوید (Meur, Comparative Research Design: Case and Variable Selection, & Berg-Schlosser, 2009).

انتخاب ها شرط ها

انتخاب شرط ها نیز باید با معیارهای نظری هدایت شود. به طور ایده آل پژوهشگر بایستی سعی بر محدود کردن دیدگاه خود به تنها چند نظریه اصلی کند، ولی با این وجود باز هم تعداد تبیین های رقیب برای پیامد مورد نظر خیلی زیاد است. هنگامی که نظریه ها مربوطه زیاد هستند برای انتخاب مجموعه کوچک تری از شرایط استراتژی هایی پیشنهاد می شود. استراتژی معمول برای محدود کردن تعداد شرط ها آزمون هر فرضیه مرتبط برای پیامد است که با ابطال پوپر مرتبط است. برای مثال فرض مشهور "هر چه ملتی ثروتمندتر باشد، احتمال آن که آن ملت دموکراسی را حفظ کند بیشتر خواهد بود" می تواند از این طریق آزمون شود. در دنیای امروز این فرض برای 70% موردها که نسبتاً دموکراسی های تحکیم شده و جا افتاده ای هستند، تأیید می شود (Berg-Schlosser & Meur, Comparative Research Design: Case and Variable Selection, 2009).

برای انتخاب شرط ها می توان پیشنهاداتی ارائه داد: ۱) شرطی را در میان موردها تغییر نمی کند، انتخاب نکنید. به عبارت دیگر یک متغیر علی رغم دائمی بودن باید تغییر کند، ۲) تعداد کم شرط ها را حفظ کنید. تعداد بالای شرط ها گرایش به فردی سازی موردها دارد و پیدا کردن قاعده یا تبیین ترکیبی برای پیامد مشکل می شود، ۳) بایستی توازن بین تعداد موردها و تعداد شرط ها برقرار شود. توازن ایده آل یک عدد مشخص نیست و به طور آزمون و خطاب دریافت می شود. برای مثال در تحلیل هایی با N متوسط با 10 تا 40 مورد بین 4 تا 6 الی 7 شرط انتخاب خواهد شد، ۴) برای هر شرط فرضیه ای مشخص در رابطه با رابطه اش با پیامد تدوین کنید، اگر امکان دارد فرضیه مذکور را در قالب بیانیه ای از شرط لازم و کافی فرموله کنید (Berg-Schlosser & Meur, Comparative Research Design: Case and Variable Selection, 2009).

جبر بولی

همان طور که پیش از این گفته شد در روش تحلیل تطبیقی کیفی از قواعد جبر بولی استفاده می شود که توسط جرج بول ریاضی دان انگلیسی قرن ۱۹ ایجاد شد و برای متغیرهایی که تنها دو ارزش ممکن را می پذیرند، کاربرد دارد. قوانین جبر بول عبارتند از:

۱. حرف بزرگ نمایان گر ارزش (۱) برای متغیر دوتایی معین است، بنابراین (A) به این صورت خوانده می شود: متغیر A بزرگ است، حضور دارد، بالاست و...
۲. حرف کوچک نمایان گر ارزش (۰) برای متغیر دوتایی معین است، بنابراین (a) به این صورت خوانده می شود: متغیر A کوچک است، حضور دارند، پایین است و...
۳. نماد خط تیره (-) نمایانگر ارزش (اهمیتی ندارد) برای متغیر دوتایی معین است به این معنی که می تواند حضور داشته باشد(۱) یا غایب باشد(۰). یا می تواند ارزشی باشد که درباره آن اطلاع نداریم (برای مثال به خاطر این که نامرتبط است یا داده ها را نداریم). به معنی ارزش میانه بین (۱) و (۰) نیست.
۴. جبر بولی از چندین نماد عملیاتی استفاده می کند، دو نماد اصلی عبارتند از:پ

 ۱. "AND" منطقی که با نماد (*) نشان داده می شود. همچنین می تواند با عدم حضور فاصله نمایش داده شود یعنی (A*B) که به صورت (AB) نیز نوشته می شود.
 ۲. "OR" منطقی که با نماد (+) داده می شود.

۵. ارتباط بین شرایط و پیامد: نماد پیکان (→) برای بیان ارتباط بین مجموعه ای از شرایط و پیامدی که سعی داریم آن را توضیح دهیم استفاده می شود.

حداقل سازی جبر بولی به معنی کاهش عبارت پیچیده و طولانی به عبارتی کوتاه تر و خلاصه تر است. یعنی اگر عبارات بولی تنها در یک شرط علی متقاوت باشند اما پیامد یکسان تولید کنند، شرط علی که ئو عبارت را متمایز می کند می تواند نامرتبط محسوب شود و برای ایجاد یک عبارت ساده تر و ترکیبی حذف شود
(Berg-Schlosser & Meur, Comparative Research Design: Case and Variable Selection, 2009)

مثال زیر را در نظر بگیرید، با سه متغیر شرط (I, R, B, O) و یک پیامد (O)

یعنی حضور R ترکیب می شود با حضور B و حضور A یا حضور R ترکیب می شود با حضور B و عدم حضور A و منجر به پیامد O می شود که می توان آن را به این صورت نوشت:

مراحل روش تحلیل تطبیقی کیفی

موضوع پژوهش: ارزیابی سنجش اثر محیطی ۲۰ سویس (Befani & Sager, 2006)

مثال ارائه شده درباره ارزیابی برنامه های خط مشی های عمومی است و برای ارزیابی برنامه از یک پارادایم واقع گرایانه استفاده شده و در آن بر با تأکید بر اهمیت عوامل زمینه (بستر) فضایی برای تبیین های متفاوت این مسئله که چرا برنامه اثر دارد یا خیر، فراهم شده است. اجزای سازنده ارزیابی واقع گرایانه برنامه ترکیبات (پیکربندی های) CMO نامیده می شود:

محیط برنامه (C) + ساز و کار برنامه (M) = پیامد برنامه (O)

در سال ۲۰۰۲، بخش محیط زیست، حمل و نقل، انرژی و ارتباطات فدرال تیمی از متخصصان خط مشی محیطی با وظیفه ارزیابی اثرات EIA بر اجرای قوانین حفظ محیط زیست و رویه های مورد توافق تشکیل دادند. EIA یک دستورالعمل رویه ای برای پروژه های بزرگ ساخت زیرساخت است با هدف همکاری در تأمین استاندارهای محیط زیستی ذکر شده در قانون حفظ محیط زیست فدرال.

پرسش های پژوهش

۱. آیا ابزار EIA به پیش سنجی کیفیت محیطی یک پروژه کمک می کند؟ (ارزیابی هنجاری)
۲. اثرات EIA بر فرآیند برنامه ریزی کدامند؟ (ارزیابی علی)
۳. اثرات EIA بر رویه تأیید رسمی کدامند؟ (ارزیابی علی)

طرح پژوهش

هدف پژوهش نه تنها بر روری نتایج بلکه علل و چرایی رخداد نتایج نیز می باشد. مفروضه ما این است که EIA در بسترها متفاوت به نتایج مختلفی دست یافته است و ما درصد این هستیم که دریابیم چه

مکانیسم هایی در چه بسترها ای وجود داشته که منجر به نتایج متفاوت شده است. با مرور دانش موجود می توان شاخص های موفقیت و شکست EIA را با سه مفهوم کلاسیک در پژوهش ارزیابی یعنی خروجی، پیامد و اثر مفهوم سازی کرد:

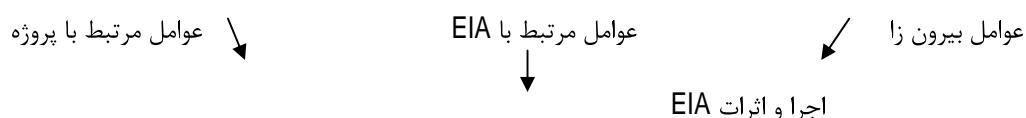
ترکیبات اولیه بستر - ساز و کار - پیامد

از علیت زاینده به علیت عطفی چندگانه

شرایط

.۱ خروجی: اجرای EIA

.۲ پیامد: رفتار کنشگران تحت تأثیر واقع شده

.۳ اثر: کیفیت پروژه نهایی

تحلیل تطبیقی کیفی

از علیت عطفی چندگانه به علیت زاینده

CMO ترکیبات جدید

استخراج مفروضات:

.۱ برای خروجی

.۱ وجود بحث درباره تفسیر اسناد که ناشی از فقدان تعریف روشن پروژه است، ممکن است منجر به تأخیر، عدم اطاعت از رویه ها و سایر مشکلات اجرا شود. (خروجی نامناسب).

- وقوع هر گونه گفتگوی اولیه بین طرفین درباره همه مسائل مرتبط با پروژه که فرآیند اجرا را روان و تسهیل خواهد کرد(و بنابراین منجر به خروجی مناسب می شود). .۲
- استقرار کامل منابع نهادی که با مدیریت با انگیزه بالا هماهنگ شده است می تواند به اجتناب از مشکلات اجرا کمک کند(خروجی مناسب). .۳
- در محیط به لحاظ سیاسی و فرهنگی حساس نسبت به موضوعات محیط زیستی، طرفین درگیر (صاحبان پروژه و نهادها) مشتاق به کسب دانش درباره EIA هستند و بنابراین به اجتناب از اختلال در پروژه کمک می کند(خروجی مناسب). .۴
- برای پروژوهای بزرگ EIA پیچیده تر از پروژه های کوچک است، بنابراین صاحبان پروژه های بزرگ دانش عمیق تری از EIA دارند که ممکن است به اطاعت از رویه کمک کند(خروجی مناسب). .۵
- برای اثر: .۶
- چرا پروژه ها نهایتاً استانداردهای محیطی را تأمین می کنند؟ آیا آن ها پس از EIA اصلاح می شوند؟ یا ابزار خط مشی مذکور به عنوان یک بازدارنده عمل می کند به طوری که صاحبان درست از آغاز پروژه را بر اساس استانداردها طراحی می کنند؟ ما دومی را فرض گرفتیم (EIA به عنوان بازدارنده). می تواند ساز و کاری باشد که اثری مثبت ایجاد می کند: اطاعت اولیه اطاعت نهایی نیز می باشد. .۱
- اجرای مناسب EIA می تواند به شناسایی ضعف های محیطی یک پروژه کمک کند و منجر به پیروزی شود(موفقیت نهایی استانداردها). .۲
- هنگامی که نیاز است تا یک پروژه اصلاح شود، توسعه پویایی های همکاری فرآیند اصلاح را آسان تر می کند و کمتر مشکل ساز می شود(تسهیل تأمین استانداردها). .۳
- محیط به لحاظ سیاسی و فرهنگی دوستدار محیط زیست آگاهی عمومی بیشتری نسبت به نیازهای محیط زیست و رغبت بیشتر برای احترام به آن ها را موجب می شود. .۴
- اصلاح ویژگی های پروژه ها در طول EIA می تواند به خاطر دلایل زیر رخ دهد: استقرار کامل منابع نهادی. .۵
- آگاهی اولیه از همه موضوعات مرتبط با صاحبان پروژه و سایر ذینفعان. .۶

۷. عدم حضور مجادله در برقراری مرزهای پروژه.
۸. دانش EIA توسط صاحبان پروژه که به اندازه پروژه وابسته است.
- تعیین متغیرهای شرط بر اساس مفروضات بالا:
- عوامل EIA: دو متغیر ذاتی و سازمانی برای این عوامل تعریف شده است:
- متغیرهای ذاتی: ۱) تعریف واضح پروژه ارزیابی شده (DEF)، ۲) بحث درباره همه سوالات مرتبط در مرحله (DISC) اولیه
- متغیرهای سازمانی: ۱) مدیریت نظام مند پروژه EIA از طریق سازمان دولتی مربوطه (MAN)، ۲) یکپارچگی اولیه همه عامل متأثر از طریق سازمان دولتی مربوطه (INT)
- عوامل بیرونی: محیط حساس به لحاظ سیاسی و فرهنگی (SENS)
- عوامل پروژه: ۱) احترام به استانداردها از آغاز پروژه (BEG)، ۲) اندازه پروژه (SIZE)
- انتخاب موردها: در این پروژه بر اساس دسترسی به داده های اطلاعاتی ۱۵ مورد انتخاب شده اند
- مطالعه موردها و تشکیل جدول دو بخشی : بر اساس داده های جمع آوری شده درباره هر مورد مقدار هر متغیر به آن ها در جدول اختصاص می یابد.
- نوشتن روابط علی: با توجه به قوانین ذکر شده برای جبر بولی روابط علی نوشته و ساده می شوند تا علت های اصلی شناسایی شود.

	def	disc	man	int	sens	size	output
1.erdgas	1	1	-	1	1	1	1
2.sessel	0	0	1	0	1	0	0
3.A8	1	0	1	-	1	1	1
4.alptrans	0	1	1	1	1	1	0
5.hochsp	1	0	0	0	0	1	0
6.wasser	1	1	1	-	1	1	1
7.flug	0	0	0	1	-	1	0
8.parkhaus	-	1	1	1	0	0	1
9.poulet	1	0	0	0	-	0	0
10.kies	1	0	1	-	0	0	0
11.T10	1	1	1	1	0	1	1
12.kino	1	1	1	1	1	0	1
13.depot	1	1	-	1	1	0	1
14.kehricht	1	1	1	1	1	0	1
15.golf	1	1	1	1	0	0	1

	def	disc	man	int	sens	size	output	outcome	impact
1.erdgas	1	1	-	1	1	1	1	1	1
2.sessel	0	0	1	0	1	0	0	1	1
3.A8	1	0	1	-	1	1	1	1	1
4.alptrans	0	1	1	1	1	1	0	1	1

output= de f+disc +man +size
Impact = def+disc+man +sens +beg + size +output +outcome
OUTPUT= DEF.DISC +DISC.sens + DISC.size + DEF.SENS.SIZE +
DEF.MAN.SIZE+ DEF.MAN.SENS
Output= def.SIZE + def.SENS+ def.disc + disc.man + disc . sens+disc.size
Sens
OUTPUT = sens.DISC + SENS.DEF.(SIZE+MAN)
Output=sens.disc+SENS.def
Size
OUTPUT=size.DISC+SIZE.DEF.(SENS+MAN)
Output=size.disc+SIZE.def
IMPCT= BEG+ output
Impact= beg.OUTPUT

Aligica, P. D., & Evans, A. J. (2008). The Spread of the Flat Tax in Eastern Europe: A Comparative Study. *Eastern European Economics*, 46 (3), 49-67.

Alrik Thiem. (2011).
Conditions of intergovernmental armaments cooperation in Western Europe, 1996–2006.
European Political Science Review, 3(1), 1-33.

Amenta, E., Carruthers, B. G., & Zylan, Y. (1992). A Hero for the Aged? The Townsend Movement, the Political Mediation Model, and U.S. Old-Age Policy, 1934-1950. *American Journal of Sociology*, 98 (2), 308-339.

Arvind, T., & Stirton, L. (2010). Explaining the reception of the Code Napoleon in Germany: A fuzzy-set qualitative comparative analysis. *Legal Studies*, 30(1), 1-29.

Befani, B., & Sager, F. (2006). QCA AS A TOOL FOR REALISTIC EVALUATIONS: The Case of the Swiss Environmental Impact Assessment. In B. Rihoux, & H. Grimm, *INNOVATIVE COMPARATIVE METHODS FOR POLICY ANALYSIS: Beyond the Quantitative-Qualitative Divide* (pp. 263-286). Springer.

- Bennink, M., Moors, G., & Gelissen, J. (2013). Exploring Response Differences between Face-to-Face and Web Surveys: A Qualitative Comparative Analysis of the Dutch European Values Survey 2008. *Field Methods*, 25 (4), 319-338.
- Benoît Rihoux, C. C. (2009). Introduction. In C. C. Benoît Rihoux, *Configurational Comparative Methods: Qualitative Comparative Analysis (QCA) and Related Techniques*. Thousand Oaks: SAGE .
- Berg-Schlosser, D., & Meur, G. D. (2009). Comparative Research Design: Case and Variable Selection. In B. Rihoux, & C. C. Ragin, *Configurational Comparative Methods: Qualitative Comparative Analysis (QCA) and Related Techniques* (pp. 19-32). SAGE .
- Berg-Schlosser, D., Meur, G. D., Rihoux, B., & Ragin, C. (2009). Qualitative Comparative Analysis (QCA) as an Approach. In B. Rihoux, & C. C. Ragin, *Configurational Comparative Methods: Qualitative Comparative Analysis (QCA) and Related Techniques* (pp. 1-18). Thosand Oaks: SAGE.
- Cocksedge, S., George, B., Renwick, S., & Chew-Graham, C. A. (2013). Touch in primary care consultations: qualitative investigation of doctors' and patients' perceptions. *British Journal of General Practice*, 63 (609), 283-290.
- Glaesser, J., & Cooper, B. (2011). Selectivity and flexibility in the German secondary school system: A Configurational Analysis of Recent Data from the German Socio-Economic Panel. *European Sociological Review*, 27 (5), 570-585.
- Greckhamer, T. (2011). Cross-cultural differences in compensation level and inequality across occupations: A Set-theoretic Analysis. *Organization Studies*, 32 (1), 85-115.
- Griffin, L. J., Botsko, C., Wahl, A.-M., & Isaac, L. W. (1991). Theoretical generality, case particularity: Qualitative Comparative Analysis of Trade Union Growth and Decline. *International Journal of Comparative Sociology*, 32 (1-2), 110-136.
- Lilliefeldt, E. (2010). Party and gender in Western Europe revisited: A fuzzy-set qualitative comparative analysis of gender-balanced parliamentary parties. *Party Politics*, 18 (2), 193-214.
- Ragin, C. C. (1987). *The comparative method: Moving beyond qualitative and quantitative strategies*. Berkeley: University of California Press.
- Ragin, C. C., & Amoroso, L. M. (2010). *Constructing Social Research: The Unity and Diversity of Method* (2 ed.). Thousand Oaks, California: Pine Forge Press.
- Swanson, G. E. (1971). Framework for comparative research : structural anthropology and the theory of action. In I. Vallier, *Comparative Methods in Sociology: Essays on Trends and Applications* (pp. 141-202). Berkeley: University of California Press.
- Thiem, A., & Dusa, A. (2013). QCA: A Package for Qualitative Comparative Analysis. *The R Journal*, 5 (1), 87-98.
- Wickham-Crowley, T. P. (1991). A qualitative comparative approach to Latin American revolutions. *International Journal of Comparative Sociology*, 32 (1-2), 82-109.

This document was created with Win2PDF available at <http://www.daneprairie.com>.
The unregistered version of Win2PDF is for evaluation or non-commercial use only.